

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ethica Symbolica E Fabularum Umbris In Veritatis Lucem
Varia Ervditione Noviter evoluta**

Pexenfelder, Michael

Monachii, 1675

2. Vir predens & politicus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68709](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68709)

quæ ad mores pertinent, tam sunt multiplicia, ut mihi illud Horatianum epist. 1. lib. 1. exclamare libeat:

Quò teneam vultus mutantem Protea nodo?

Nemini ignotum est adagium: *Proteo mutabilior*; quod in vafrum & versipellem hominem convenit, ac inconstantem, seque pro tempore vertentem in omnem habitum. (a) Qualem Martialis lib. 2. epig. *ardelionem* appellat, desultorium scilicet, & præcipiti ardore incipientem multa, prosequentem pauca: plurima agendo, agentem nihil. Huic simile proverbium: *Chamaleonte* (palmari animalculo, Pierio teste, contra Plinium) *mutabilior*: affine utrique: *Vertumno inconstantior*. Hic se in *messorem, aratorem, frondatorem, militem, piscatorem*, aliasque formas convertere noverat, ut Ovidius scribit lib. 14. *Metam.* Exprimatur imago hominis instabilis & vagi, qui in nulla sententia permanet, sed arundinea levitate, modò in hanc, modò in illam partem impellitur, incogitans, imprudens, malè sanus: repentiè laudat, quod vituperavit: & ab eo dissentit, cui paulò antè assenserat: citò tristis, citò lætus; mox alter Cato, subitoque histrio: quolibet vento, ut petalon in tectorum culmine, versabilis; jam cum Proteo rotus ardor & ignis; jam merum frigus & aqua, illud unum habens constantiæ, quod semper sit inconstans.

II. (b) Mythologus lib. 8. c. 8. per Proteum, virum Prudentiæ virtute, & animorum tractandorum peritiâ præditum intelligit; Ego, inquit, virum fuisse prudentem putaverim, & in conciliandis, conservandisque amicitis callidissimum, in temperandis animorum motibus, ac moribus ad omnes rerum eventus cautè formandis, solertem. Quis enim nesciat, nihil magis necessarium esse, vel in administratione civitatum, vel quotidianâ consuetudine, quam varietatem ingenii, quæ confert plurimum ad omnes opportunitates ac rerum vicissitudines? oportet igitur virum prudentem, quoniam non omnes iisdem studiis delectantur ac capiuntur, per varias formas se in hominum amicitiam ingerere, ac variis utri rationibus in Civitatum administrationibus, quoniam alii eventus clementiam, alii severitatem Judicis requirunt. Sic enim Proteum modò fieri ignem, modò aquam intelligendum est: & modò fructiferam arborem, modò crudelem feram propter præmia justitiæ ac supplicia. Hæc ille. Neque hoc ad publicos duntaxat magistratus pertinet, sed privata quoque prudentia servire debet *Scenæ & Tempori*, rebusque præsentibus se accommodare: quod dicitur *uti foro*, & , utcum-

L I

que

(a) Homo inconstans. (b) Vir prudens & politicus.

que se fortuna obtulerit, ita animum applicare. Quò pertinet illud Græcorum adagium: *πολύπιδος ἰσὺν ἔχει*: *Polypi mentem obtine*. Quo jubemur, pro tempore alios atque alios mores, alium atque alium vultum sumere; nam piscis hic cuicumque petra adhæserit, eius colorem corpore imitatur, ne queat deprehendi. Unde versus:

Se quibus admòvit, saxa colore refert.

Abfit autem hinc fœda adulatio omnibus assentandi: aut fluxa fides ex ancipiti temporum mutatione pendens; quos homines Sacra scriptura *Stultos* vocat, *instar Luna mutabiles*. Sed indicatur honesta quædam ratio, quâ viri boni, nonnunquam alienis moribus obsecundant, ne vel odiosi sint, vel prodesse non possint: aut ut è magnis periculis semet, aut suos eximant. Quemadmodum fecit Vlysses apud Polyphemum multa simulans; apud procos mendicum agens; unde ab Homero vocatur *πολύτροπος*, multiformis, multiplex; quòd pro re nata sciret se in omnes fortunas ac rationes vertere. Ita Brutus stoliditatem & David insaniam simulavit. Quin D. Paulus Apostolus sanctâ quadam astutiâ gloriatur, quâ omnibus *omnia factus sit, ut omnes Christo lucrifaceret*.

III. (c) Quamquam nihil verat in notandis vitiis usum adagii, mutationesque Protei, quod indicavimus, latius trahere, nempe in homines versatili quodam ingenio natos, qui talem ubique perionam induunt, quales sunt ii, cum quibus contingit agere. Quod genus eleganter describit Plautus in Bacchidibus: *Nullus, inquit, frugi esse potest homo, nisi qui bene & male facere tenet. Improbus cum improbis sit: harpagem, cum furibus furetur, quod queat. Versipellem frugi convenit esse hominem, peccus cui sapit; bonus sit bonis, malis sit malus. Vicunque res sit, ita animum habeat.* (d) Proteum etiam Clemens Alex. lib. 3. Pædag. traducit ad homines omni vitiorum genere imbutos. Et sanè convenienter. Nam quot scelera peccus insident, tot in eo bestia stabulantur, & terribili vagitu, fremitûque ferociunt. Et sicut ignis & aqua insitis dissidiis pugnant invicem, ita vitia inter se discordia, infestant & exagitant pravum animum, nec quiescere sinunt, qui jam flammæ instar in audaciam & iram exardescit: mox instar undæ mollitiæ & luxu diffluit; jam in arborem fructiferam per meliora proposita assurgit: mox in lapidem per socordiam & ignaviam iadurescit.

IV. (e) S. Hieronymus Jovinianum lib. 2. Proteum vocat. *Quis enim nescit hæreticorum astutias & fallacias in opinionum varietate ac inconstantia?*

(c) *Sycophantia pseudopoliticus.* (d) *Per Proteum homo vitiosus significatur.*
(e) *Item hæreticus.*